

Problemløst politiarbeid i Hausmannskvartalet

**Muligheter og utfordringer ved bruk av POP i
Hausmannskvartalet i Oslo**

En teoretisk oppgave

**BACHELOROPPGAVE (OPPG300)
Politihøgskolen
2015**

Kand.nr : 331
Antall ord: 6425

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	3
2.0 METODE	4
3.0 HAUSMANSKVARTALET	6
4.0 FOREBYGGENDE POLITIARBEID	8
5.0 PROBLEMORIENTERT POLITIARBEID	9
5.1 HVA ER PROBLEMORIENTERT POLITIARBEID?	9
5.2 PROBLEMANALYSEN	10
5.3 Kartlegging.....	10
5.4 Analyse.....	14
5.5 Tiltak	15
5.6 Evaluering.....	17
6.0 AVSLUTNING	18
7.0 KILDEHENVISNING	21
7.1 SELVVALGT PENSUM	23

1.0 Innledning

I denne oppgaven skal jeg skrive om problemorientert politiarbeid og hvilke muligheter og utfordringer jeg ser ved denne arbeidsmetodikken opp mot forebyggingen av kriminalitet i et gitt område. Jeg vil ta for meg et konkret fysisk område i Oslo, med utgangspunkt i noen erfaringer jeg fikk i praksisåret mitt ved Sentrum politistasjon. Området jeg skal ta utgangspunkt i er området som blir kalt for Hausmannsområdet, som jeg vil definere og ta for meg senere. Problemstillingen jeg falt på å bruke for å belyse emnet på best mulig måte er:

Hvilke muligheter og utfordringer ser man ved å bruke problemorientert politiarbeid opp i mot kriminaliteten i Hausmannskvartalet?

Før jeg startet på denne oppgaven var jeg av den oppfatning at Hausmannsområdet i aller høyeste grad fortsatt var et senter for kriminalitet i Oslo. Anmeldelsesstatistikken for Oslo kan bekrefte dette og vises senere i oppgaven. Jeg var også av den oppfatning av at problemene som er i området er kompliserte og vanskelige å håndtere. Etersom Oslo Politidistrikt har hatt en offensiv mot miljøene i området over en lengre periode, og det fortsatt eksisterer et kriminalitetsproblem i området, er det tydelig at det ikke finnes en enkel løsning (Foss og Johansen, 2013).

Som mange andre har jeg tidligere tenkt at økt patruljering vil føre til at beboerne og de som ferdes i området vil oppleve trygghet, og at kriminaliteten forsvinner. Gjennom praksisåret mitt har jeg dog erfart at det skal mer til enn at politiet patruljerer et område for at befolkningen skal føle seg trygge. Gjennom andre studieår møtte vi stadig på utfordringer i Hausmannskvartalet. Det var et bredt kriminalitetsbilde i området, med blant annet vold, ran og grove tyverier, men det var narkotikasalg på gateplan som var mest fremtredende. Her var det hovedsakelig vest-afrikanere, særlig nigerianere som solgte. De nigerianske selgerne er en del av det sammensatte organiserte kriminelle miljøet som er ledende i Oslo (Kripes, 2013).

I løpet av året på Sentrum politistasjon hadde vi en ukes hospitering på den forebyggende avdelingen. Her ble vi introdusert for politiførstebetjent Thor-Henning Løvberg¹ som arbeidet direkte opp mot dette området ved hjelp av den problemorienterte politiarbeids-modellen (POP). Den fascinerende innfallsvinkelen og den inspirerende måten han fremla metodikken

¹ Brukes med samtykke

på gav meg ideen til denne oppgaven. I tråd med POP fortalte han om begrepet problemeiere². I sin søken etter problemeiere hadde han innledet samarbeid med blant annet bygg- og anleggsetaten, bygårdseiere og de lokale forretningseierne i området. Innfallsvinkelen fra et tverretatlig samarbeid interesserer meg, samt at jeg visste at denne metoden å arbeide på er vedtatt å være førende for politiet i Norge.

I oppgaven vil jeg først ta for meg metodekapittelet hvor jeg forklarer hvilke metoder jeg har benyttet i informasjonsinnhenting min og hvordan jeg har gått frem for å finne gode kilder. Etter denne delen vil jeg se på Hausmannskvartalet, kriminalitetsbildet der og definere de fysiske rammene for dette området. Etter dette vil jeg komme nærmere inn på begrepet problemorientert politiarbeid, hvor jeg først tar for meg hva POP er, før jeg vil gå gjennom de ulike fasene som POP-arbeidet innebærer. I denne delen vil jeg knytte fasene direkte opp mot situasjonen i Hausmannskvartalet og trekke inn eksempeltiltak opp mot problemet som eksisterer der. Jeg vil gjennom denne biten drøfte hvilke muligheter og utfordringer denne arbeidsmetodikken kan medføre for politiet i det gitte området. Etter å ha belyst ulike handlingsalternativer, og sett disse fra ulike perspektiver, vil jeg komme inn på avslutningen og oppsummere hva jeg har tatt for meg i løpet av oppgaven.

2.0 Metode

I innledningen har jeg gjort rede for forforståelsen min, som jeg har vært bevisst på ved innsamling og bruk av kilder. Forforståelsen preger hvordan vi oppfatter virkeligheten gjennom forkunnskap og fordommer (Thurén, 2009, s.70). Gjennom denne prosessen ender det som kalles objektiv kunnskap opp som personlige fortolkninger. Redegjørelsen min i innledningen, min egen positive innstilling til selve POP-metoden og at jeg har jobbet på stasjonen med hovedansvaret for Hausmannskvartalet kan påvirke mitt syn på problemet, og dette er en problematikk jeg har vært bevisst gjennom hele arbeidsprosessen min.

Da dette er en teoretisk oppgave har jeg valgt å benytte en teoretisk fremgangsmåte for å innhente informasjon. En teoretisk metode kan sees på som den korrekte veien mot forståelse av et emne (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2010). Jeg vil ta i bruk allerede

² En problemeier er en politiet kan gjøre delansvarlig for å håndtere et problem. For eksempel vil en bygårdseier være problemeier hvis noen av leietagerne driver ulovlige bedrifter.

eksisterende litteratur for å belyse problemstillingen min, og gjennom hele innsamlingsprosessen har jeg hatt fokus på hvilke kilder jeg har valgt å benytte meg av. Prosessen med å vurdere validiteten til kildene jeg tar i bruk er det som defineres som kildekritikk (Dalland, 2012). For å vurdere om en kilde er å regne som god må man se på hvorvidt kilden er relevant, gyldig og holdbar.

For meg var det naturlig å gå til opprinnelsen av metodikken jeg undersøker og bøkene utgitt av grunnleggeren av metodikken, Herman Goldstein. Gjennom søkemotoren BIBSYS Ask fant jeg boken hans Problem-oriented policing og en bok av Johannes Knutsson hvor Goldstein har skrevet et av kapitlene. BIBSYS Ask er en søkemotor som søker i biblioteksdatabasen på Politihøgskolen. Denne litteraturen vil i aller høyeste grad fylle kravene til en god kilde, ettersom Goldstein er grunnleggeren. Ved lesing av stoffet var jeg allikevel bevisst på at Goldstein mener at dette er den rette måten å håndtere et problem på, og at han ikke nødvendigvis er objektiv i sin fremstilling av metoden.

I tillegg til Goldsteins litteratur har jeg benyttet forskningsrapporter utgitt fra Politihøgskolens forskningsavdeling som jeg har funnet gjennom søk i PIA, Politihøgskolens Institusjonelle Arkiv. Da disse rapportene er blitt skrevet med en vitenskapelig metode anser jeg dem som gode kilder til teori, og har derfor valgt å benytte dem i oppgaven min. Jeg har også benyttet meg av dokumenter utgitt fra Politidirektoratet og politisk hold som, Strategiplan for forebyggende politiarbeid 2002-2005. At denne kilden er over 10 år gammel har jeg vurdert, men allikevel valgt å benytte den da den er det første politiske verket som sier noe om POP i Norge.

Jeg har også brukt litteratur som er pensum ved PHS som må antas å ha god pensumlitteratur. Nettsidene jeg har benyttet meg av er hovedsakelig knyttet til offentlige instanser, som Statistisk Sentralbyrå (SSB) og politiet sine utgivelser, som absolutt vil være gyldige og holdbare kilder. Gjennom bymiljøetatens nettsider har jeg også funnet rapporten for utbygging og renovering av Torggata, innenfor Hausmanskvartalet. Denne rapporten er et offentlig dokument, men er ikke teori på samme måte som de andre kildene, og kildevurderingen vil være annerledes, da den bare viser hvordan et ønsket utfall av oppussingen skal være.

Avisartiklene jeg har benyttet er i utgangspunktet dårlige kilder, da de gjelder enkeltpersoners syn på hvordan ting foregår i Hausmannskvartalet, men jeg har valgt å benytte meg av disse i tillegg, for å styrke opp under mine egne observasjoner og kommentarer. Ved bruk av avisartiklene og uttalelsene fra tjenestepersoner har jeg vært bevisst at de kan være farget av deres forforståelse av problemet. Politibetjentene vil kunne oppfatte problemet som større enn det faktisk er – da de oppholder seg mye i området i ordenstjenesten.

I oppgaven min vil jeg trekke inn statistikk jeg har fått av Løvberg, som har satt sammen informasjon fra PAL for STRASAK. PAL er et statistikkverktøy som politiet bruker for å se statistikk av for eksempel anmeldelser, er daglig brukt i tjenesten over hele landet, og må kunne sies å være en pålitelig kilde. Ved lesing av denne statistikken må man være bevisst på at feilregistrering kan forekomme, og da spesielt ettersom Oslo har et eget kodingssystem for hendelser på trikk og buss. Kodingen skal kvalitetssikres av etterforskeren, men feilkoding skal uansett ikke forekomme i så stor grad at det gjør utslag for helhetsbildet.

3.0 Hausmannskvartalet

Området jeg i denne oppgaven vil omtale som Hausmannskvartalet er et lite område som befinner seg i det sør-østlige hjørnet av St. Hanshaugen bydel. Hele bydelen hadde per 1. januar 2014 hadde totalt 35 630 innbyggere (Statistisk Sentralbyrå, 2014). Oslopolitiet definerer vanligvis området til å ligge mellom Storgata og Møllergata på hver sin side. Mens Hammersborggata og Hausmannsgate rammer inn området fra de øvrige sidene. Det er denne avgrensningen jeg tar utgangspunkt i gjennom oppgaven. Hovedgata gjennom kvartalet er Torggata som preger området med tanke på uteliv, restauranter og butikker. Området er preget av stor variasjon med tanke på de ulike tilbudene som er tilgjengelige for befolkningen, fra bowling og shuffleboard til hurtigmat og utesteder.

Kvartalet ble utbygd fra 1860-tallet, og har hovedsakelig bestått av bedrifter, skoler og øvrige bygg med næringsvirksomhet som formål. Siden årtusenskiftet har dog befolkningen økt gradvis i takt med utbyggingen av boliger i kvartalet, fra 430 beboere i 1991 til omtrentlig 1400 beboere i 2008 (Statistikkbanken, 2015).

I februar 2011 igangsatte Bymiljøetaten et renoveringsprosjekt for Torggata, med målsettinger om blant annet at ”Torggata skulle være en oversiktlig, trygg og lett

fremkommelig transportåre for gående og syklister og at det skulle bli attraktivt for næringsdrivende å holde til i Torggata” (Torggata som gang- og sykkelprioritert gate. Presentasjon av skisseprosjekt, 2011). Med denne renoveringen fullført har Torggata utviklet seg til å bli en av de mest populære gatene i Oslo, med stor gjennomstrømming av mennesker. Og som det var ønsket i målsettingen er Torggata blitt en transportåre for svært mange, både på dag- og nattestid (Eggesvik og Gulbrandsen, 2014).

I teksten Trygghet i det offentlige rom – i åtte norske kommuner og bydeler (2010) skriver Geir Aas m.fl. om hvordan Grünerløkka på flere måter kan minne om Hausmannsområdet. Aas m.fl. skriver om hvordan utestedene ligger tett i tett, og det at det til alle døgnets tider er gjennomstrømming av folk, både på godt og vondt. Med det store gjennomtreet av folk og utestedene som tiltrekker seg potensielle kunder har selgerne funnet et område hvor lokalmiljøet enda ikke står så sterkt, og således heller ikke den uformelle kontrollen³ (Lie, 2011).

Det sammensatte kriminalitetsbildet og den hyppige raten av kriminalitet i Hausmannskvartalet gjør området til det som kan kalles for en ”hot spot” (Lie, 2011). En ”hot spot” er et område som til stadighet blir utsatt for ulike typer kriminalitet av ulike gjerningspersoner. Dette vil underbygges av statistikk senere i oppgaven. Jeg vil gjennom oppgaven rette fokuset mot et generelt kriminalitetsproblem i området, men vil også ta for meg eksempler av kriminalitet og tiltak som vil kunne være aktuelle.

Når kvelden nærmer seg, enten det er i ukedagene eller i helgene så begynner selgerne å trekke frem (Arneberg, 2014). De oppholder seg i Torggata, sidegatene og inne på enkelte restauranter. Fra praksisåret mitt har jeg sett hvordan de hyppig oppsøker kunder, og blir oppsøkt av kunder, hvorpå de går til depotet sitt og kommer tilbake med rusmidler til kunden. Hvordan de på en eller annen måte varsler hverandre når politiet kommer kjørende, og hvordan gatene blir tømt for selgere.

Forskjellen i antall selgere som oppholder seg i området en ukedag i forhold til en helg var slående for meg gjennom praksisåret mitt. Det var en kraftig økning av selgere i området i

³ Den uformelle sosiale kontrollen som foregår i det offentlige rom gjennom at innbyggerne kontrollerer hverandre. Følelser og relasjoner er avgjørende for kontrollen som foreligger og er ikke avhengig av en formell makt som politiet (Christie, 1997).

helgene versus ukedagene. Hvorvidt dette kan sees som en konsekvens av at politiet i mindre grad har tid til å drive oppsøkende og forebyggende politiarbeid, på grunn av oppdragsmengden, eller om det har sammenheng med den økte gjennomstrømningen av ”kunder” i området, er vanskelig å si. Faktum er at området har et kriminalitetsproblem som politiet ennå har til gode å få kontroll på.

4.0 Forebyggende politiarbeid

Tradisjonelt har forebyggende arbeid blitt utført av et fåtall personer, og handlet hovedsakelig om barn og unge. I lovverket ser man ingen begrensning i hvem forebyggingen skal rettes mot, og rammene for politiets tjenesteutførelse blir satt gjennom dette lovverket. Forebygging blir her lovfestet som en av primæroppgavene for politiet (Balchen, 2004). ”Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet (...)” (Justis- og beredskapsdepartementet, 1995). Forebyggende blir nevnt før håndhevende virksomhet, som kanskje er det de aller fleste forbinder med politiet. I Politiloven §2. Nr.2 står det at ”politiet skal forebygge kriminalitet og andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet” (Justis- og beredskapsdepartementet, 1995).

Med disse retningslinjene i bakhodet kan en rette fokuset mot hva forebyggende politiarbeid faktisk er. Lie (2011) skriver i sin bok ”I forkant” at ”Å forebygge handler om å være i forkant og forhindre at noe negativt skjer” (s.21). Noe negativt kan være mye forskjellig. Det kan være en trafikkulykke, eller i det kriminalitetsforebyggende øyemed – kriminalitet. ”I ethvert tilfelle gjør politiet best nytte for seg hvis det på forhånd lykkes i å forebygge eller avverge lovbrudd eller ordensforstyrrelser” (Justis- og beredskapsdepartementet, 1995). Og det er nettopp dette kriminalitetsforebygging handler om, å være proaktive og i forkant, for å kunne forhindre at kriminelle handlinger skal kunne finne sted.

Som sitert tidligere stilles det i politiloven §2. Nr.2 krav til at politiet skal forebygge. Til tross for dette viser det seg at politiet i stor grad arbeider reaktivt, som beskrives bedre gjennom ordet hendelsesstyrt. Goldstein (1990) skriver om hvordan en hendelsesstyrt arbeidsform fører med seg at politiet ofte forsøker å komme seg raskt av gårde fra et åsted for å være tilgjengelig for nye oppdrag. Han skriver at, ”The police devote most of their resources to responding to calls from citizens, reserving too small a percentage of their time and energy for acting on their own initiative to prevent or reduce community problems” (s.14). Dersom

politiet i liten grad klarer å arbeide forebyggende, slik Goldstein skriver, klarer de i liten grad å fylle kravet stilt i politiloven §2, nr.2.

Goldstein tar utgangspunkt i en problematikk fra USA, men det norske politiet har også de samme utfordringene, ved at de i stor grad arbeider reaktivt. Gjennom politiske utredninger, som blant annet NOU 2013:9 Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013), har det kommet kritikk mot politiet for at det blant annet arbeider for hendelsesstyrt. Også gjennom politiets strategiske planverk, som Strategiplan for forebyggende arbeid 2002-2005 (Politidirektoratet, 2002) kommer det frem at det er ønskelig at politiet arbeider mer proaktivt.

5.0 Problemorientert politiarbeid

5.1 Hva er problemorientert politiarbeid?

Problemorientert politiarbeid er en tilnærming til politiarbeid der enkeltelementer av politiets virksomhet, det være seg kriminalitet eller andre typer problemer som det forventes at politiet håndterer, blir undersøkt svært nøye for å finne nye og mer effektive metoder for å håndtere det (Goldstein, 2003). Goldstein mener at politiet brukte uhensiktsmessige mye ressurser på å rydde opp i hendelser, fremfor å være i forkant og forebygge dem. Den reaktive arbeidsformen hadde mange negative konsekvenser og han ønsket å utvikle en ny måte å arbeide på, og dette var utgangspunktet for utviklingen av den problemorienterte metodikken.

Hans første utgivelse av metodikken var i boken hans *Improving Policing: Problem-oriented Approach* (1979). Han videreutviklet metoden over to bøker, *Problem-oriented policing* (1990) og *On further developing problem-oriented policing* (2003). I den siste boken har han utviklet metoden på bakgrunn av erfaringer gjort fra flere politistyrker over verden.

Ingelin Killengreen skrev i innledningen til *Innføring i problemorientert politiarbeid* at ”Politidirektoratets målsetning er at alle politidistrikter i løpet av 2005 skal ha kunnskap om og arbeid etter prinsippene i problemorientert politiarbeid” (Balchen, 2004, s.5). At dette er blitt realisert kan vanskelig sies, og Knutsson (2003) skriver at det er viktig å skille mellom problemorientert politiarbeid og vanlig problemløsning. Problemløsning kan bestå av kreative og nye løsninger, men mangler den dyptgående analysen av årsaker og handlingsalternativer som er hovedessensen ved POP-metodikken (s.7).

For å slå ned på narkotikakriminaliteten i Hausmannskvartalet nytter det ikke å kun se på hva man skal gjøre med selgerne. Det er et helhetsbilde, som beskrevet i kapitelet om Hausmannskvartalet, hvor det vil rettes tiltak mot helheten i området. Det vil i større grad handle om å gjøre konkrete endringer med utformingen av området, såkalte situasjonelle forebyggingstiltak for å gjøre det vanskeligere å gjennomføre kriminalitet, enn å gjøre konkrete tiltak direkte mot narkotikadistribusjonen (Lie, 2011).

5.2 Problemanalysen

I det følgende vil jeg gå inn på en vanlig metode for problemløsning, og gå gjennom trinnene i denne metoden og knytte det direkte opp mot hvilke muligheter og utfordringer jeg ser ved bruk av metoden i Hausmannskvartalet. De tre første fasene vil i størst grad knytte seg opp mot problemområdet i oppgaven, mens den fjerde fasen vil være mer generell.

For gjennomføring av et POP-prosjekt er det vanlig å bruke det som blir kalt for problemanalysen. Problemanalysen er utformet på bakgrunn av metodikken og stegene Goldstein har beskrevet at en må følge. Problemanalysen er blitt kalt for SARA-modellen, som på norsk er blitt oversatt til KATE-modellen (Lie, 2011, s.307). Videre kommer jeg til å referere til den norske varianten, KATE-modellen. Modellen er et akronym som står for:

K	Kartlegging
A	Analyse
T	Tiltak
E	Evaluering

Selv om modellen fremstår som en lineær modell er den en sirkulær prosess som vil veksle fra fase til fase, hvor fasene også glir inn i hverandre. Tiltaksfasen vil ofte etterfølges av en analyse-fase for å blant annet vurdere hvorvidt tiltakene har hatt virkning eller ikke, men også for å ta en revurdering av problemet i området, som igjen fører til ny kartlegging. Jeg vil nå se på hver fase og knytte dem opp mot Hausmannsvartalet.

5.3 Kartlegging

I denne fasen skal man undersøke problemene som foreligger i området, og for å gjøre dette må man vite hva et problem er. Goldstein (1990) definerer et problem til å bestå av tre

kjennetegn. Det må handle om en gruppe lignende, relaterte eller gjentatte hendelser. Problemet må være et samfunnsproblem og det må falle innunder politiets arbeidsoppgaver å håndtere det (s.66). Videre skriver Lie (2015) at de store problemene, som narkotikaproblemet i Hausmannskvartalet, må brytes ned og det må fokuseres på hvordan de spesifikt foregår i området (s. 298).

Det er flere måter å definere hvorvidt det foreligger et problem i området. En kan ta i bruk lokalsamfunnet i Hausmannskvartalet for å få en forståelse for hva de oppfatter som problemer. Disse har god kjennskap til hva som foregår i området, og vil være naturlige å bringe inn for å definere et problem. Et negativt aspekt ved å bruke de lokale kan være at de opplever andre problemer som større, som for eksempel bråk fra utestedene som ligger i Torggata. En trygghetsundersøkelse foretatt av Oslo PD og Oslo kommune (2007) viste ”at publikum og næringsdrivende opplever bruk og omsetning av narkotika i området mer som ubehagelig og forstyrrende for gatebildet, offentligheten og forretningslivet enn som direkte utrygt”(s.14) (Geir Aas, m.fl, 2010). Det er således nærliggende å tenke at bråk og støy fra utesteder vil kunne oppleves som et større problem for dem som bor i området, enn salg av narkotika. Manglende forståelse for hva som er politiets ansvarsområde kan også gjøre det vanskelig å la publikum definere problemet.

Politiledelsen, eller stasjonsledelsen i dette tilfellet, kan også være delaktige i å definere et problem. De har god oversikt over egen krets, samtidig som de har god tilgang på statistikk. Goldstein skriver at hvis politiledelsen er sterkt engasjert i å minske et problem, så må de selv være aktive og bidra i undersøkelsen og kartleggingen av et problem. I tillegg må de utvikle metoder for å evaluere dataene de allerede sitter på, for så å varsle publikum eller ordensavdelingene (Goldstein, 1990, s.73). En utfordring ved at ledelsen definerer problemet og blir sterkt involvert i prosessen kan være at de i større grad er styrt fra øvre politiske hold, samt av måltall som kan innvirke på deres evne til å foreta en selvstendig definering av hva som er et problem.

Ordensavdelingen har gode ressurser tilgjengelig for å definere et problem, men som Goldstein skriver er det i utgangspunktet ikke forventet at de skal gjøre mer enn å håndtere problemet som oppstår. Forankring av POP i ledelsen vil være nødvendig for å kunne utnytte ordensavdelingen på best mulig måte (Goldstein, 1990). De har på lik linje med lederne sine god oversikt over egen krets og arbeider mye i Hausmannskvartalet. Gjennom dette arbeidet

prater de også mye med publikum, og vil kunne skaffe seg god forståelse av hva problemet er. En tenkt utfordring vil likevel kunne være at de i stor grad blir farget av forforståelsen sin, samtidig som de kan oppleve et problem større enn det er på grunn av deres kontinuerlige befatning med problemet.

STATISTIKKGRUPPE - 2014 mot andre år	2014	2013	2012	2011
704 NARKOTIKA (§ 162,1.LEDD)	168	131	94	101
7102 Narkotika, besittelse (§24)	67	38	37	44
6101 Overtredelse av utlendingsloven	62	28	31	48
6135 Ulovlig bruk av arbeidskraft	28	2	8	10
2502 RAN (§ 267)	17	18	10	9
7199 Narkotika, diverse	13	7	6	7
6199 Utlendingsloven, diverse	12	6	1	7
6158 Retur etter utvisning	11	0	0	0
7101 Narkotika, bruk (§24)	9	17	15	16
6125 Uriktige opplysninger	4	1	2	3
703 NARKOTIKA (§ 162,2.LEDD)	3	2	2	5
6156 Legitimasjons og opplysningsplikt om identitet	3	0	2	4
2503 RAN, GROVT (§ 268)	3	1	6	6
2509 RAN FRA FORRETNING/KIOSK (§ 267)	3	0	1	0
2504 RAN FRA BERUSET PERSON	2	4	2	1
6152 Arbeid uten tillatelse	2	1	5	7
2510 GROVT RAN FRA FORRETNING/KIOSK (§ 268)	1	1	0	1
6155 Ikke medvirket til å avgi identitet	1	2	2	0
6153 Opphold uten tillatelse	1	1	4	2
SUM PER ÅR	410	260	228	271

Det er ingen fasit på hvordan man skal gå frem for å definere et problem, men Goldstein (1990) ser på en kombinasjon av publikum og politiet som den beste måten. Et problem vil normalt bli definert utfra at modus, område, personer eller tid er likt ved flere tilfeller, og dermed fyller kravene Goldstein stiller til et problem (s. 68). Jeg vil her trekke frem statistikk for å definere at det foreligger et problem i området.

Etter å ha definert et problem må det kartlegges, avgrenses og beskrives, og ved å se på denne statistikken fra Hausmannskvartalet vil man kunne få en liten oversikt over problemet. Ved å se på de forskjellige formene for kriminalitet som foregår, kan man se at området er et såkalt ”hot-spot”. Det som skiller seg ut er utlendingsloven og narkotikakriminalitet.

Videre kan det tenkes at en kartlegging av boforhold og bedrifter i området kunne være med på å gi politiet oversikt over hvem som driver lovlige/ulovlige bedrifter. Dette vil kunne skaffe en oversikt over hvilke adresser det kan være aktuelt å ha med andre aktører på inspeksjoner når man kommer til tiltaksfasen. Goldstein (1990) forklarer at; dersom det er mulig, bør kartleggingen foregå på et så lavt tjenestenivå som mulig (s.69). Gjennom å gå fra dør til dør, for eksempel med et spørreskjema til beboerne, vil politiet kunne kartlegge utleieforholdene i kvartalet og skaffe seg den nødvendige oversikten, samtidig som de skaper en relasjon til de lokale.

Ved å gjennomføre kartleggingen på en slik måte vil innsamling av data også være i tråd med hva Goldstein (1990) skriver om at innsamling av kvantitativ, empirisk data skal foregå på en vitenskapelig måte og være objektiv, korrekt og nøyaktig. Dette kan sammenlignes med innsamling av bevis til en straffesak og vil ikke være ukjent for politiet (s.88). Det kan dog ikke forventes at innsamlingen holder høy vitenskapelig standard, men det vil være naturlig at politibetjentene er klar over problemstillingen og etterstreber en så god innsamling som mulig.

En tenkt problemstilling ved å bruke ordenspatruljer vil kunne være som Lie (2010) skriver at politiet er veldig handlekraftig og kan stå i sterk motsetning til andre eksterne aktører det er ønskelig å samarbeide med. I Hausmannskvartalet er det få offentlige instanser som holder til og i kartleggingsfasen kan det ikke tenkes at denne problemstillingen vil være gjeldende i særlig grad.

En slik kartlegging som nevnt ovenfor, vil kunne passe inn under de andre fasene også. Eksempelvis at dør-til-dør undersøkelser er en vanlig brukt metode under analyse-fasen, så vel som under kartleggingen – noe jeg vil komme tilbake til nedenfor (Goldstein, 1990).

5.4 Analyse

Selve analysefasen er noe av det viktigste ved metodikken, og er også det som skiller den fra for eksempel kunnskapsorientert politiarbeid. Når man har definert et problem begynner analysefasen med å finne ut hva slags informasjon man trenger for å belyse situasjonen. Videre søker man å klarlegge årsakene til problemet, som kan gjøres gjennom en mer nøyaktig analyse av dataene som politiet allerede sitter på. En analyse av Politiets Operativsystem⁴ (PO) og Politiets BasisLøsning⁵ (BL) vil kunne gi politiet et bedre bilde av hvem ofrene er, hvem lovbrysterne er og hvor kriminaliteten skjer.

I følge rutineaktivitetsteorien vil lovbrudd skje hvis følgende tre momenter inntreffer på samme tid: ”en motivert gjerningsperson, et tilgjengelig objekt og mangel på voktere” (Lie, 2015, s. 250). Det er i politiets interesse å gjøre de nødvendige analyser for å finne ut hvilket av disse elementene som er mest fremtredende, for så å iverksette tiltak for å redusere kriminaliteten. Det være seg gjennom å gjøre det vanskeligere å utføre kriminalitet, gjøre det mer risikabelt eller mindre lønnsomt (Lie, 2015). Nye avhør av fornærmede vil kunne gi utdypende informasjon om disse forholdene som kan være av interesse for politiet.

En analyse av dataene politiet har tilgang på kan avdekke knytninger man kanskje ikke ville sett dersom en annen forebyggende strategi ble brukt. Torggata har en stor andel kebab-sjapper som serverer nattmat, og det kan tenkes at gata blir en naturlig flaskehals på vei hjem fra byen. En analyse vil kunne avdekke hvorvidt kriminaliteten skjer i tidsrom det er naturlig å være på vei hjem fra byen, om utestedene i gata overskjenker gjestene slik at publikum enten er mer tilbøyelige til å kjøpe narkotika, eller i større grad blir naturlige ofre for annen kriminalitet.

Det er mange måter å gå frem på for å iverksette analysefasen, men en naturlig begynnelse vil være å undersøke om det eksisterer prosjekter med lignende problemer man kan innhente informasjon fra. Ved å gjøre dette kan en da lære en hel del, uten å måtte finne opp hjulet på nytt. Dette vil lette arbeidsmengden på de involverte, samtidig som det gir fortløpende informasjon i prosjektet, som vil være ønskelig med tanke på å minimere de økonomiske utgiftene ved et prosjekt.

⁴ Politiets Operativsystem er politiets databaserte loggføringssystem av hendelser og oppdrag

⁵ Politiets BasisLøsning er politiets databaserte anmeldelsessystem

Dette er også en av de store utfordringene ved denne metodikken. At den tar lang tid, og at resultatene ofte lar vente på seg, da de innledende prosessene kan ta tid. I tillegg til den økonomiske faktoren er det ofte stor mangel på kunnskap når det gjelder analysekunnskap blant politibetjenter. Dette, i tillegg til at denne typen kunnskap ofte er lavt ansett i politiet, gjør at politiet enten må trene opp sine ansatte eller ansette nye for å få gjennomført et POP-prosjekt (Weatheritt, 1986, s.122 i Goldstein, 1990).

Ved Sentrum politistasjon er det allerede ansatte med analysekunnskaper, blant annet ved lommetyverigruppen. Denne formen for kunnskap er således tilgjengelig ved utarbeidelsen av prosjektet, slik at den nevnte problematikken i mindre grad vil gjøre seg gjeldende ved prosjektet i Hausmannskvartalet. Analytikerne på lommetyvgruppa har i utgangspunktet andre fokusområder enn et POP-prosjekt i Hausmannskvartalet, og det vil kreves at POP-metodikken er forankret i ledelsen, slik at analytikerne kan få fritak til å arbeide med prosjektet.

I tillegg til at politiet kan gjøre analyser på informasjon de allerede sitter på, kan samarbeid med andre organer, som for eksempel Statistisk Sentralbyrå (SSB) og Plan- og bygningsetaten, vise seg å være lønnsomt. Gjennom analyser her vil en kunne finne at en stor eiendomsmagnat eier 70-80% av bygningene i kvartalet, noe som er interessant da personen vil være en problemeier som politiet vil ønske å samarbeide med og knytte tiltak oppimot.

5.5 Tiltak

Etter et problem er blitt definert og analysert står man ovenfor den avgjørende utfordringen ved POP; søken etter den mest effektive måten å håndtere problemet på (Goldstein, 1990). Her gjelder det å tenke litt utenfor boksen for å komme seg ut av en rigid og styrt tankegang om hvordan problemet skal løses. Tiltaksalternativene man kommer opp med skal på nytt analyseres for å se på mulighetene og begrensningene ved disse tiltakene, og vil gjøre politiet best mulig forberedt til å velge de beste handlingsalternativene. Det er også en tendens til at politiet først ser til tiltak de selv kan stå for, i stedet for å bruke problemeiere i så stor grad som de burde (s.102).

Tiltaksfasen kan deles i to; 1) å finne tiltak og 2) bidra til at tiltakene blir gjennomført. Det er her problemeierne kommer inn, og tanken om at problemeierne i stor grad skal sørge for

endringer som får den ønskede forebyggende effekten (Knutsson og Søvik, 2005). I Hausmannskvartalet hvor standarden på boligene lenge har vært laber, og dermed prisene også, vil et samarbeid med bygg- og anleggsetaten og/eller brannvesenet kunne være lønnsomt. For eksempel vil disse etatene under inspeksjoner sammen med politiet kunne pålegge eierne av bygårder og boliger å pusse opp.

En slik innfallsvinkel vil kunne tenkes å føre til at markedsverdien i området vil øke, noe oppussingen av Torggata også vil kunne bidra til. Det kan tenkes at en økning i markedsverdien vil medføre at flere "ordentlige borgere" flytter til området. Dette vil kunne føre til at den uformelle kontrollen i området vil øke, og som Goldstein (1990) påpeker "A community must police itself. The police can, at best, only assist in that task" (s.21). På denne måten får politiet arbeidsroller i begge "tiltaksfasene" gjennom at de er med på å utføre tiltaket da de er med på kontrollen, samtidig som de må følge opp i ettertid for å se at kravene blir oppfylt.

Selv om det kan tenkes at ved å øke markedsverdien og at ansvarliggjøring av beboerne i større grad vil kunne øke den uformelle kontrollen, kan en likevel stille spørsmål ved hvorvidt dette vil ha noen særlig virkning uansett. Torggata er som tidligere skrevet en hovedvei for svært mange som beveger seg fra Grünerløkka til Oslo Sentrum. Med en så stor folkemengde som passerer gjennom er det uvisst om et slikt tiltak vil ha effekt på de som for eksempel kjøper narkotika i området. For at disse tiltakene skal ha ønsket effekt er det derfor viktig at politiet følger opp etter implementeringen av tiltak for å forsterke den positive effekten av endringene.

Et annet tiltak som kan tenkes å treffe problemet fra en annen vinkel er oppussingen av Torggata som er blitt gjort i et samarbeid mellom Oslo politidistrikt og Oslo kommune. En undersøkelse gjort av Aas m.fl (2010) kom frem til at "Når det gjelder tiltak for å styrke tryggheten, vektlegges både situasjonelle/lovbruddsorienterte tiltak og trivselstiltak, men dog en sterkere etterspørsel etter de situasjonelle tiltakene. Her var det ønsket om flere politipatruljer som hyppigst ble foreslått, tett etterfulgt av bedre utebelysning" (s.14).

Et funn som dette vil uten tvil være en positiv ettervirkning av et tiltak fra POP-prosjektet, selv om Aas m.fl (2010) ikke sier noe om det har skapt en faktisk nedgang i kriminaliteten, kun i trygghetsfølelsen til publikum. Bedre opplyste gater vil være et situasjonelt

forebyggende tiltak i tråd med hva Balchen (2004) skriver om at ”fokuset rettes derimot mot å gjennomføre tiltak som begrenser mulighetene for å gjennomføre en kriminell handling”, noe bedre belysning gjør gjennom å øke oppdagelsesrisikoen for en lovbrøyer (s.11).

Goldstein (1990) trekker frem flere ulike typer tiltak som kan tenkes å benyttes, men som ikke er en uttømmende liste. Noen av kategoriene han går gjennom er:

- Å rette fokus mot de som er ansvarlige for en uproporsjonal stor del av problemet
- Samkjøre politiets innsats med andre byråers innsats
- Å involvere og mobilisere lokalsamfunnet
- Utnytte allerede eksisterende former for sosial kontroll, i tillegg til lokalsamfunnet

Ved valg av tiltak vil man i stor grad kjøre flere tiltak parallelt, og også kombinert. Analysen av tiltakene man vurderer å iverksette vil søke å klarlegge blant annet potensialet tiltaket har til å redusere problemet, de økonomiske kostnadene ved tiltaket og hvor enkelt tiltaket kan bli implementert (Goldstein, 1990, s. 143).

5.6 Evaluering

Målet med evalueringsfasen er å finne ut hvorvidt tiltakene har påvirket problemet. For at tiltakene skal ha hatt en virkning må de i første omgang ha vært gjennomført, og prosessen for å vurdere dette kaller Knutsson og Søvik for prosessevaluering. Prosessevalueringen vil innrettes på å se om tiltakene er blitt implementert eller ikke, og for å kartlegge hvorfor tiltakene ikke er implementert. Dersom man finner at tiltakene er blitt iverksatt går man over i fasen som kalles for effektevalueringen (Knutsson og Søvik, 2005, s.75). Her skal det undersøkes i hvilken grad problemet har blitt påvirket av tiltakene, samtidig som eventuelle negative bieffekter også skal belyses.

Effekten av tiltakene må vurderes slik at disse resultatene kan deles med andre politifolk, slik at andre systematisk kan lære hva som fungerer og ikke fungerer. I tillegg til nasjonal deling gjennom konferanser, deles også POP-prosjekter i sin helhet på nettsiden www.popcenter.org. For å skape motivasjon og bidra til erfaringsdeling arrangeres ”The Herman Goldstein Award Projects” hvor prosjekter deles og sammenlignes for å kåre en vinner.

Selve effektivitetsbegrepet kan for politiet bli et problem, og dette tar Goldstein opp i sin bok. Han trekker frem Eck og Spelman sine formuleringer av effektivitetsbegrepet i

problemorientert politiarbeid, og viser til en skala de har laget for å å definere i hvilken grad tiltak har innvirkning på et problem:

1. Eliminasjon av problemet
2. Reduksjon av antall hendelser problemet skaper
3. Minske alvorlighetsgraden og skadevirkningene av hendelsene problemet skaper
4. Utvikle metoder for å bedre håndteringen av hendelsene
5. Fjerne problemet fra politiets ansvarsområde

(Eck og Spellman, 1987, s.49, i, Goldstein, 1990, s.35-36)

Målsettingen er en total eliminasjon av problemet, noe som ofte er urealistisk. Realiteten er at politiet må nøye seg med å redusere antall hendelser eller minske alvorlighetsgraden av dem. Dette vil uansett være et skritt i riktig retning for politiet, som Goldstein skriver her:

A reduction in the number of open sales and in the congregating on the streets of drug users and sellers, coupled with a reduction in the level of fear in the community, would indicate success (not, as some might claim, an increase in the number of arrest, though the making of arrests may be the means used to clean up the area) (Goldstein 1990, s.146).

Når det gjelder målsetting i slike POP-prosjekter kan det oppstå utfordringer dersom det kun jobbes utfra kvantifiserbare målsettinger. Goldstein trekker frem at politiet er vant til å løse problemene de kommer opp i der og da, og i Norge jobber politiet etter måltall i Politiets styringsverktøy (PSV). Problemet oppstår der tanken med POP er å ta for seg de bakenforliggende årsakene til problemet, som i liten grad er målbart. Denne omstillingen mener Goldstein vil kunne være vanskelig for politiet. Han skriver at det å måle effektiviteten av tiltak involverer mye mer enn å bruke de vanlige variablene for statistikk fra for eksempel anmeldelsesstatistikker og antall arrestasjoner (Goldstein, 1990, s.147).

6.0 Avslutning

Politiet i Norge er bundet av lov til å drive med kriminalitetsforebygging, men den vanskelige økonomiske situasjonen i politiet stiller krav til effektivitet og god ressursutnyttelse. Med dette i bakhodet fremstår POP-metodikken som en god arbeidsmåte. Føringer fra

Politidirektoratet sier at POP skal være utgangspunktet for det kriminalitetsforebyggende arbeidet til politiet, og ledelsen i politiet virker med dette å være enige i at POP er en god måte å arbeide på. Goldstein (2003) skriver også om dette som en av de fem hovedutfordringene ved implementering av POP i politiet, at ledelsen er nødt til å forplikte seg til arbeidsformen over en lang tid (s.26).

Innledningsvis i oppgaven har jeg gjort rede for mine tanker om problemområdet og hvordan jeg fattet interesse for problemorientert politiarbeid. Videre har jeg definert problemområdet utfra de politimessige forholdene som foreligger i Oslo, med tanke på områdegrensene tilhørende de ulike stasjonene i byen.

Jeg tok for meg forebygging som et generelt fagfelt, og hvordan feltet er lovfestet som en av politiets viktigste arbeidsoppgaver. Lie (2011) sin definisjon av forebygging trakk jeg inn for å gi et mer håndfast og konkret uttrykk på hva forebygging handler om. Ved hjelp av Goldstein har jeg sett på utfordringer ved den tradisjonelle forebyggingen, før jeg gjennom politiske utredninger, som NOU 2013:9 Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer, viste til de samme utfordringene i Norge.

Jeg har sett på POP som forebyggingsmetode, og hvordan Herman Goldstein så problemer ved hvordan politiet jobbet, og derfor utviklet POP. Deretter har jeg tatt for meg hver av fasene i metodikken, og begynt med en vanlig form for problemløsning, nemlig problemanalysen. Jeg har sett på muligheter og utfordringer ved hver av fasene og knyttet disse opp i mot Hausmannskvartalet.

Den første fasen, kartleggingen, søker å undersøke problemene som foreligger i området, og kan være utfordrende på mange måter. Bare det å vurdere hvem som skal definere problemet kan være en utfordring, og Goldstein ser en kombinasjon av alternativene som den beste løsningen.

Analysefasen er det som i aller størst grad skiller POP fra andre forebyggingsmetoder. Den dyptgående analysen for å undersøke årsakene til et problem for å finne de mest effektive tiltakene. Analysefasen medfører en rekke utfordringer for politiet, og da hovedsakelig når det kommer til kompetanse og ressurser.

Den tredje fasen handler om å finne skreddersydde tiltak som kan påvirke problemet, og jeg har delt opp tiltaksfasen i to. En for å finne tiltak, og den andre for å bidra til at tiltakene blir gjennomført.

I den fjerde og avsluttende evalueringsfasen skilles det mellom prosess- og effektevaluering. Deretter retter jeg fokus mot effektivitetsbegrepet, og hvilke grader av effektivitet en kan se på, samt at jeg ser på utfordringene ved politiets veldig tallfestede målsettinger.

I kapittelet om POP har jeg knyttet problemanalysen og de fire fasene opp mot muligheter og utfordringer ved å benytte denne metodikken for å håndtere kriminalitetsproblemet jeg har definert i Hausmannskvartalet i Oslo sentrum.

Med ressursituasjonen i det norske politiet i 2015, og de økende kravene til beredskap og raskere saksbehandling, er det liten tvil om at det vil være avgjørende å finne effektive måter å arbeide på. Gjennom den problemorienterte metodikken kan politiet minske arbeidsmengden på arbeid de tidligere har stått i bresjen for, ved å benytte seg av metodikkens tanker om problemeiere. Til tross for at politiet vil kunne møte på større utfordringer gjennom analysedelen vil det være en langsiktig investering. Ved å muliggjøre høyere beredskap og raskere saksbehandling vil POP være en selvdrivende metode som i stor grad vedlikeholder de tiltakene som er implementert.

7.0 Kildehenvisning

Aas, G., Runhovde, S. R., Strype, J., & Bjørge, T. (2010, Juni 1). *Trygghet i det offentlige rom: I åtte norske kommuner og bydeler*. Oslo, Norge: Phs Forskning.

Arneberg, H. (2014, 5.mai). *Narkoselgerne er blitt reddere for å bli tatt*.

Hentet fra: <http://www.osloby.no/--Narkoselgerne-er-blitt-reddere-for-a-bli-tatt-7487487.html>

Borge, E. (2014, januar). *Den organiserte kriminaliteten i Norge – Trender og utfordringer 2013-2014*. Hentet fra:

https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/kripos/Vedlegg_2014.pdf

Christie, N. (2007). "Sosial kontroll": I Finstad, L. Og Høigård, C. (red.). *Kriminologi* (s. 91-98). Oslo: Pax forlag

Dalland, O. (2012). *Metode- og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal akademisk.

Eggesvik, O. og Gulbrandsen, E. (2014, 19.september) *Torggata er blitt en av Oslos hippeste gater*. Hentet fra: <http://www.osloby.no/nyheter/Torggata-er-blitt-en-av-Oslos-hippeste-gater-7711347.html>

Foss, A. B. & Johansen, P. A. (2013). *Grenseløse gjengangere*. Hentet fra:

<http://www.aftenposten.no/grensekrim/Grenselose-gjengangere-7310170.html>

Goldstein, H. (1990). *Prolemoriented policing*. USA: McGraw-Hill, inc.

Goldstein, H. (2003). *On further developing problem-oriented policing: The most critical need, the major impediments, and a proposal*. I, Knutsson, J. (Red.), *Problem-oriented policing. From innovation to mainstream*. USA, NY: Criminal Justice Press.

Hagen, O. H. (2011). *Torggata som gang- og sykkelprioritert gate – presentasjon av skisseprosjekt*. Hentet fra:

http://www.bymiljoetaten.oslo.kommune.no/getfile.php/samferdselsetaten%20%28SAM%29/Internett%20%28SAM%29/Dokumenter/20111111_Skisseprosjek

[t_Torggata_rapport.pdf](#)

- Johannessen, A., Tufte, P., & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt forlag.
- Justis- og beredskapsdepartementet (2013). *NOU 2013:9 Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/nou-2013-9/id730815/>
- Knutsson, J. (2003). *Problem-oriented Policing: From Innovation to Mainstream*. Crime Prevention Studies, Vol. 15. Monsey: Criminal Justice Press.
- Knutsson, J. & Søvik, K-E. (2005). *Problemorientert politiarbeid i teori og praksis*. Phs forskning
- Lie, E. M. (2011). *I forkant - Kriminalitetsforebyggende arbeid* (1. utg.). Oslo, Norge: Gyldendal.
- Lie, E. M. (2015) *I forkant – kriminalitetsforebyggende arbeid* (2.utg.). Oslo, Norge: Gyldendal
- Oslo politidistrikt (2007). *Trygghet for alle i Skippergata og nærliggende områder. Et samarbeid mellom Oslo politidistrikt og Oslo kommune*. Oslo: Oslo politidistrikt og Oslo kommune.
- Politidirektoratet (2002). *Strategiplan for forebyggende arbeid 2002-2005*. Hentet fra: https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/politidirektoratet/Vedlegg_377.pdf
- Politi-loven. (1995) Lov av 4. august 1995 nr. 53 om politiet. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Statistikkbanken, O. K. (2015, Februar 26). *Oslo.Kommune.no*. Hentet fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/statistikk/>

Statistisk Sentralbyrå. (2014, Juni 17). *www.ssb.no*. Hentet fra:

<http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkfram/aar/2014-06-17?fane=om#content>

Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere, kap. 9*. Gyldendal akademisk

7.1 Selvvalgt pensum

Balchen, P. C. (2004). *Innføring i problemorientert politiarbeid (2.utg)*. Oslo:

Politidirektoratet (20 sider)

Goldstein, H. (2003). *On further developing problem-oriented policing: The most critical need, the major impediments, and a proposal*. I, Knutsson, J. (Red.). *Problem-oriented Policing: From Innovation to Mainstream*. Crime Prevention Studies, Vol. 15. Monsey: Criminal Justice Press (s.13-47).

Goldstein, H. (1990). *Prolemorientated policing*. USA: McGraw-Hill, inc. (180 sider)

Knutsson, J. (2003). *Problem-oriented Policing: From Innovation to Mainstream*. Crime Prevention Studies, Vol. 15. Monsey: Criminal Justice Press. (s.1-13)